

**Глобус – мадэль Зямлі.
Мапа- малюнак Зямлі на
плоскасці**

Калі людзі зразумелі, што Зямля круглая, яны пачалі рабіць яе паменшаную копію і пазначаць усё, што яны пра яе ведаюць.

Так з'явіліся **Глобусы**.

Глобус з лацінскай мовы globus азначае «шар». Глобусам завецца **шарападобная мадэль планеты**.

Першым з захаваных лічыцца глобус, выраблены ў 1492 г. На ім яшчэ не было Амерыкі

Зямля і глобус

Паглядзіце на глобус, ці ўсё на ім падобна да Зямлі?

Блакітным колерам абзначаны
моры і акіяны, зялёным – суша,
карычневым і жоўтым – горы і
пустыні

Адметнасці глобуса

- Глобус стаіць на ножцы і яго можна круціць.
- Усярэдзіне знаходзіцца загваздка, якая дапамагае здзяйсняць рух.
- Глобус знаходзіцца пад нахілам.
- На глобусе намалювана сетка.

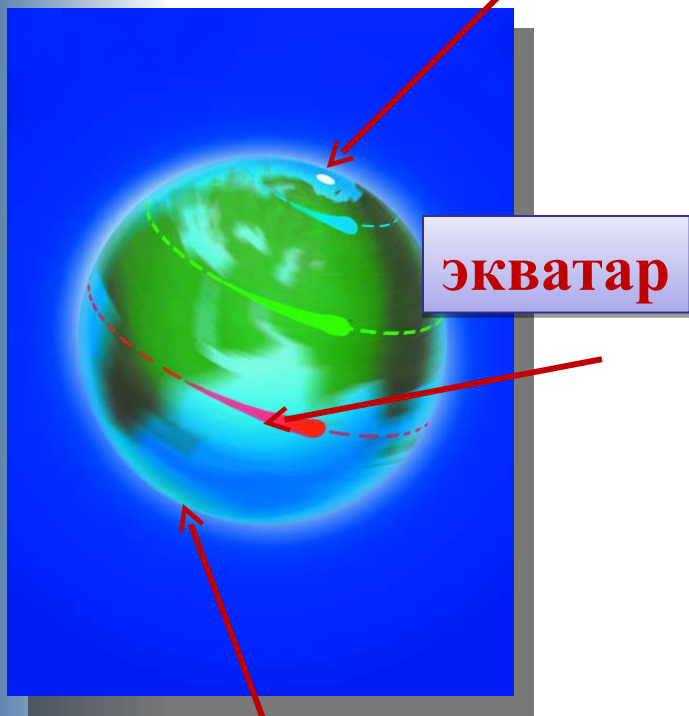
Зямля круціцца вакол сваёй восі. Мы гэтага не заўважаны, таму што яна круціцца без штуршкоў і прыпынкаў, разам з намі і з усімі прадметамі на ёй. Мы заўважаем кручэнне Землі, гледзячы на нябесныя целы: Сонца, Месяц і зоркі. Нам здаецца, што яны плывуць па небе ў адзін бок, як хаты і дрэвы за акном цягніка.

Што ёсць на глобусе?

Паўночны полюс

экватар

Паўднёвы полюс

Кожная кропка Зямлі рухаецца па колу. Самы вялікі шлях праходзяць кропкі на **экватары**. Гэта паласа больша ўсіх грэецца Сонцам, таму экватар- самае гарачае месца на Зямлі. Дзве кропкі не круцяцца зусім- гэта **Паўночны і Паўднёвы полюсы**.

Тут Сонца вельмі мала, а яго промні свецяць, але не грэюць. Таму гэта самыя халодныя кропкі на Зямлі.

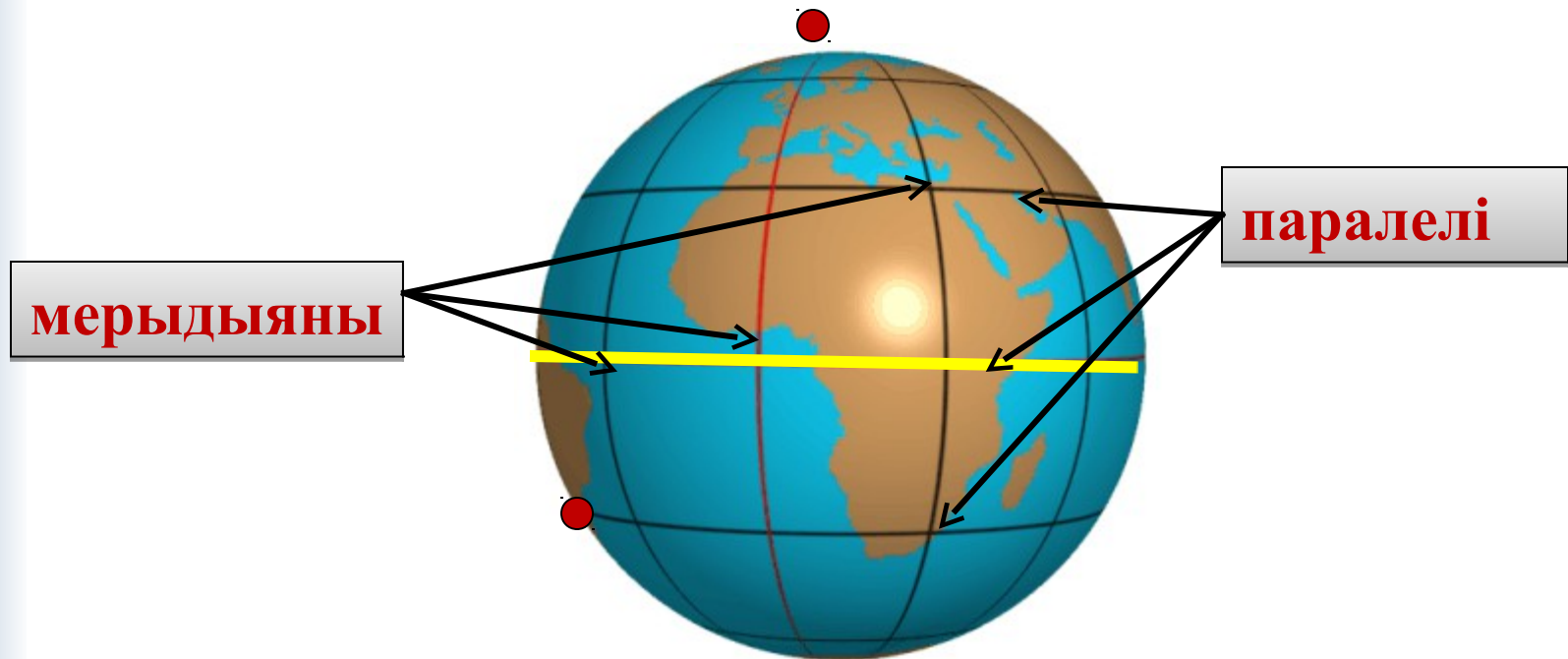

Што ёсць на глобусе?

Знайдзіце на глобусе лініі, якія злучаюць два полюсы. Гэта – **мерыдыяны**. Яны цягнуцца з поўначы на поўдзень.

Лініі, якія перасякаюць мерыдыяны называюцца **паралелі**. Яны цягнуцца з захаду на ўсход.

Самая доўгая паралель называецца **Экватар**

ВЫСНОВА

- Глобус – паменшаная мадэль Зямлі. Ён паказвае, якую форму мае Зямля, як яна круціцца і што знаходзіцца на яе паверхні.

Мапа

Мапа – малюнок паверхні Зямлі з дапамогай умоўных знакаў.

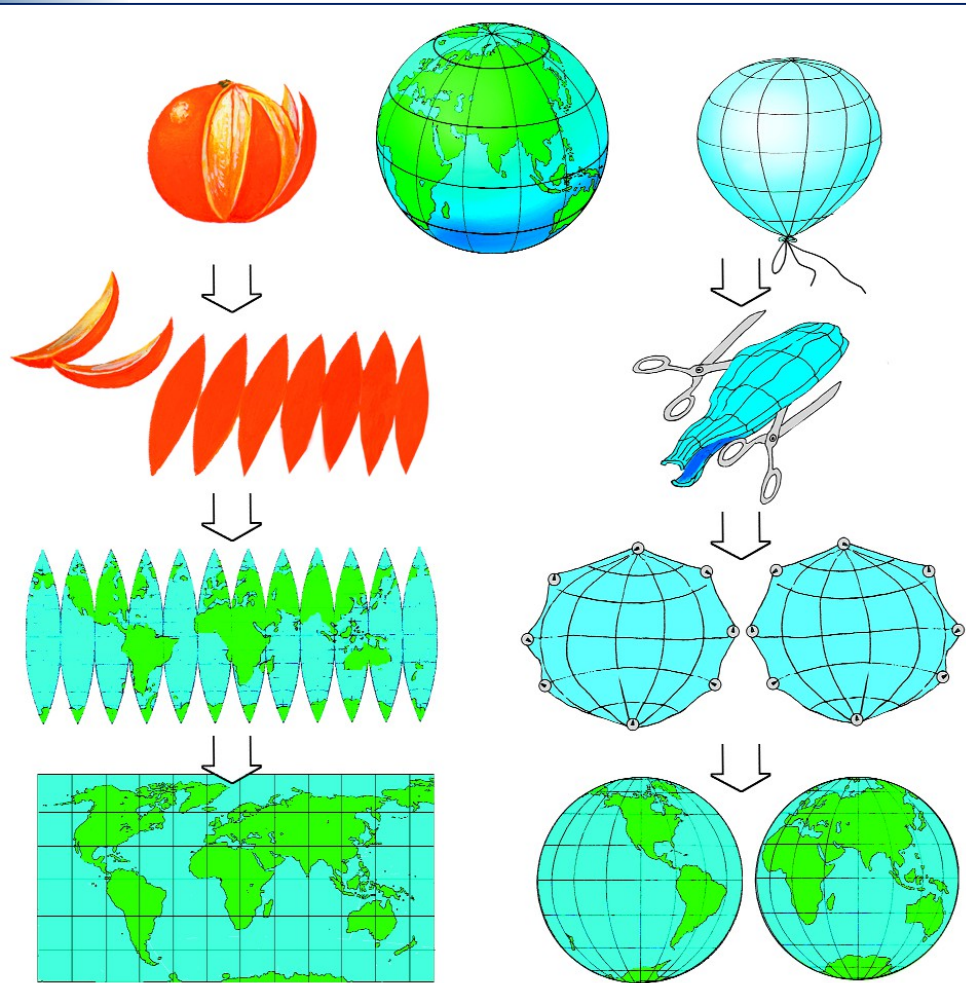

А чым адрозніваецца малюнак на
глобусе і мапе

Як з глобуса робяць мапу?

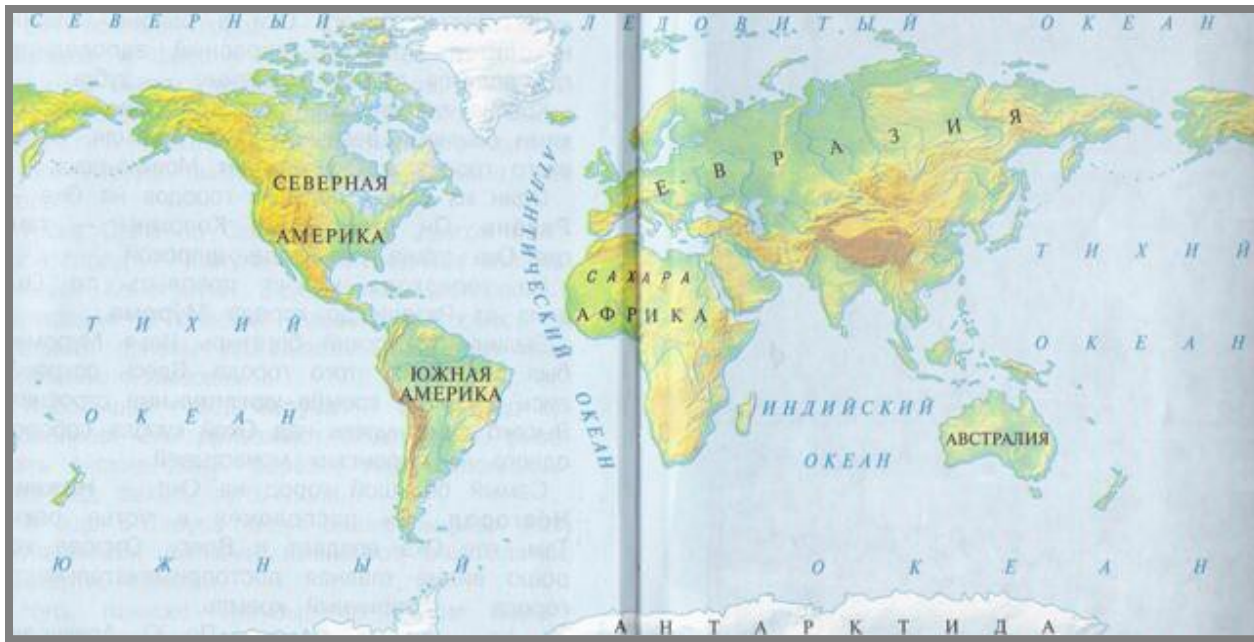
Мапа Свету

Мапа паўшар'яў

Каб перанесці малюнак з глобуса на мапу, яго ў некаторых месцах расцягваюць. Узнікаюць скажэнні-няправільнасці. Але паралелі і мерыдыяны на мапе заўсёды пакажуць, якому месцу на глобусе адпавядае месца на мапе.

Фізічная мапа свету

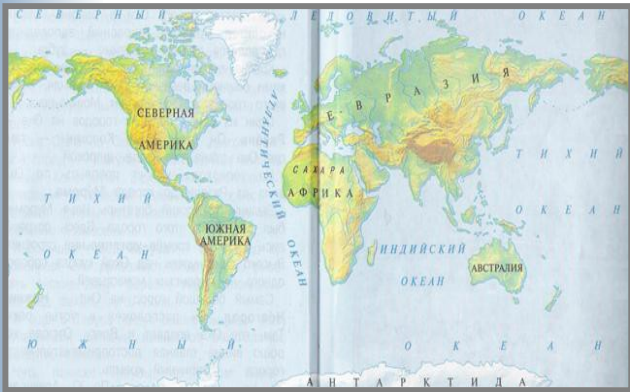

Фізічнымі звацца мапы, на якіх намалюваны раўніны, горы, моры, рэкі, азёры і іншыя прыродныя аб'екты.

Слова «фізічная» утварылася ад грэцкага слова «фізіс» - прырода. Па-іншаму гэту мапу можна назваць «мапа прыроды свету».

Чым адрозніваюцца глобус і мапа

У адрозненне ад мапы, на глобусе няма скажэнняў і парываў, таму глобус зручны для поўнага агульнага ўяўлення пра размяшчэнне мацерыкоў і акіянаў.

У той жа час мапа можа паказаць нейкую мясцовасць падрабязна, бо існуюць мапы мацерыкоў, краін, гарадоў і нават невялікіх мястэчак.